

nam kaže nekaj sanjarskega, kakor v sanjah se vršečega, nekaj neverjetnega. In vendar je to mikavno, kakor bi se res godilo. V čar in čudež je nekako zavito vse.²

Drugače je s pripovedko! Pripovedka se nanaša na znan kraj ali na zgodovinsko osebo. Obe — pravljica in pripovedka — nastajata v narodu samem. Kdo je zložil eno ali drugo, pa ni znano. Če pravljice in pripovedke ugaajo, se širijo od kraja v kraj in jih pripovedujejo od roda do roda.

Dasiravno pa pravljice niso resnični dogodki, vendar jih poslušamo in čitamo radi, zakaj kažejo nam življenje in bitje ljudi, ki so živeli stoletja pred nami na svetu. A ne samo to! One nas uče in svare, ako jih s pridom poslušamo in čitamo.

Naš pisatelj Jurčič piše, da je »bistvo pravljice iskati v pesniški lepoti in sestavi, zamotku in čudnem razmotku, v trdnosti značaja in nerazumljivi izpremambi usode. Nasproti pa ima pripovedka zgodovinsko podlago, navezana je na določeno osebo, na znano ime, na poseben kraj. Že iz tega se da soditi, da je pravljica veliko bolj razširjena od pripovedke, ker povsod imajo ljudje domišljijo, da iznajdujejo in pripovedujejo, nimajo pa povsod imenitnih oseb in krajev, ki bi ostali zgodovinsko znani narodu v ustih.«

Najstarejše pripovedke v Slovincih so pač o Pesoglavcih pa tudi o divjih Hunih in Turkih. Imamo tudi nekaj osebnih pripovedk, n. pr. o kralju Matjažu, o kraljeviču Marku, o Lambergarju itd.

Da boste to razpravo bolje razumeli, sem prestavil s tujega vrta v domačo grudo pravljico o Nezadovoljnem drevesu³ in pripovedko o Cesarju Rdečegradcu.

Cesar Rdečegradec.⁴

(Pripovedka.)

*Le-tam v podzemskem gradu
spi cesar rdečegrad,
za mizo kamenito
je sedel dolgo spat.*

*Zapustil je cesarstvo,
slovo vsej slavi dal,
ko pride čas, mogočen
in slaven spet bo vstal.*

*A mrtev ni nikakor,
živi današnji dan
ter skrit v podzemskem gradu
prestadek sniva san.*

*Slonokoščen je stolec,
ki on na njem sedi,
iz marmorja je miza,
ki mi ob nje sloni.*

² Opozarjamo na venec pravljic »Dovški Bržot pripoveduje«, ki jih letos priobčuje »Zvonček« in ki zbuja splošno zanimanje. Uredn.

³ Ta pesem je priobčena na I. strani današnjega »Zvončka«. Uredn.

⁴ Priimek cesarja Friderika I. (1152—1190). Zaradi prekrasne rdeče brade so ga Lahi imenovali Barbarosso, t. j. Rdečegradca.

Njegova dolga brada
kot ogenj se žari,
krog mize se ovija,
krasnejše brade ni.

Nekoč oči odprl je
in dečka tam pozval:
»Pristopi k meni, deček,
povelje bom ti dal!«

Ko deček stopi bliže,
de cesar mu pospan:
»Pred grad mi pojdi gledat,
če jafa tam je vran!

Čez streho če letijo
kot davne dni popred,
jaz moral bodem spati
začaran sto še let!...«

Upam, dragi otroci, da sem vam ugodil s tema dvema pesmama. Prva je pravljica, druga pripovedka. Zakaj, pač ni treba pojasnjevati po podani razlagi.

Slovenci imamo tudi lepo zbirko pravljic in pripovedk. A še mnogo je takega blaga med narodom, posebno na Dolenjskem. Treba bo marljivih in požrtvovalnih nabiralcev, ki nam poiščejo in odkrijejo te narodne bisere.

Med ljudskimi pisatelji je bil Danec Andersen, ki je najsrečnejše posnema! narodne pravljice. Take pravljice zovemo umetne pravljice. Tudi Slovenci imamo več Andersenovih pravljic v slovenskem prevodu. »Zvonček« jih je že nekaj priobčil v prejšnjih letnikih.

Naš prvak med povestničarji, Josip Jurčič, piše glede pravljic in pripovedk tudi to: »Ko bi pomislili, da je skozi vse življenje veliko ležeče na tem, kako se v prvi mladosti budi in izobraža domišljija; ko bi pomislili, da imajo ravno take pripovedke in pravljice do nedolžnega srca veliko moči, da človeka navajajo na pravo ali napačno pot: imeli bi gotovo drugačno mnenje o takih pesniških izdelkih preprostega narodovega uma.«

Torej odprite dobrim pravljicam in pripovedkam široko pot v naše slovstvo!

Zrakoplov.

Daleč je sicer sreča od nas,
a mi se daljav ne bojimo,
v pametnem veku živimo
in gledamo z umnim očesom na čas.

Zato grem brezskrbno za srečo na lov
in vzamem še tebe sabo,
če si kjerkoli za rabo! —
Moja volja je zrakoplov,

ki dviga me v jasne višine
k novim ciljem, na solčno pot
in s smehom vzamem, pogumni pilot,
slovo od solzne doline!

Anica.

